

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	- orientuje se v časových údajích - rozpozná vztahy mezi jevy a ději na základě zjištěných údajů	Lidé a čas - orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období - současnost a minulost v našem životě – průběh lidského života	Čj – čtení pověstí (včetně místních) Vv – ilustrace k pověstem Aj – časové údaje, určování času	OSV – OR – RSP – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění – dovednosti pro učení a studium
využívá knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti	- navštěvuje tematické výstavy, seznámí se s prací kronikáře - zpracovává informace získané z encyklopedií, medií, internetu	regionální památky – péče o památky		MEDV – TORC – KCaVMS – identifikování základních orientačních prvků v textu ENV – LAaPZP – ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek)
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik - pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	orientuje se v základních historických událostech naší vlasti	- současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby - báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj	Vv – výjevy ze života pravěkých lidí Čj – ukázky z knih E. Štorcha – popis života pravěkých lidí – práce s daty	EGS – JE – kořeny a zdroje evropské civilizace
srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území	sleduje a porovnává osídlení, hospodářství a kulturu	regionální památky – lidé a obory zkoumající minulost	Čj – referát o významné osobnosti našich dějin	ENV – VCkP – nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků	posoudí jednoduše a srozumitelně jejich význam z hlediska přírodního, historického			společenský vývoj na Zemi) MKV – KD – poznávání vlastního kulturního zakotvení
pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	vysvětlí historické události, které vedly ke vzniku státních svátků	současnost a minulost v našem životě – státní svátky a významné dny	Čj – historická literatura, reprodukce textu	VDO – OSaS – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole
určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	- vyhledá a popíše polohu svého bydliště na mapě - určí název kraje a krajského města	Místo, kde žijeme - škola – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy; riziková místa a situace - domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště - obec (město), místní krajina - její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť	Čj – vlastní jména – názvy států a hlavních měst projekt Dopravní výchova	OSV – OR – P – dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění – relaxace, efektivní komunikace atd.) – hledání pomoci při potížích
určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě	- rozpozná světové strany v přírodě i na mapě - určí a vysvětlí polohu svého bydliště vzhledem ke krajině a státu	okolní krajina (místní oblast, region) – působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany		ENV – LAaPZP – ochrana přírody (význam ochrany přírody) OSV – OR – P – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy	rozlišuje a respektuje turistické značky (i zeměpisné)	mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky	Vv – kreslení map	EGS – OEaS – naše vlast a Evropa EGS – EaSNZ – naši sousedé v Evropě OSV – OR – RSP – cvičení smyslového vnímání, pozornosti, soustředění
vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam	- najde na mapě ložiska nerostného bohatství, důležité zemědělské oblasti - ukáže na mapě ČR řeky, hory, pohoří, města (průmyslová, lázeňská, historická)	- regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR - okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí	Čj – ukázky nářečí Vv – typické krajové motivy – keramika, kroje, malování vajíček M – porovnávání čísel	MKV – KD – poznávání vlastního kulturního zakotvení ENV – ZPZ – přírodní zdroje (zdroje surovinové, energetické, jejich vyčerpatelnost, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí) ENV – E – vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinou ekologii) ENV – ZPZ – půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
				půdy, nové funkce zemědělství v krajině) ENV – E – lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky)
• porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	• vypráví přiměřeně svému věku zážitky a zajímavosti z cest	• Evropa a svět – cestování	Čj – vyprávění	EGS – OEaS – Evropa a svět EGS – EaSNZ – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa
• rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam	• zná jméno prezidenta ČR • zná oficiální název ČR a správně ho píše • seznámí se se státním uspořádáním ČR, státními symboly a demokracie v ČR	• naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly	Vv – erby a symboly	VDO – OSaS – způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad či parlamentů VDO – OSaS – formy participace žáků na životě místní komunity VDO – OOSaS – základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciace, různorodost)

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
				VDO – FPOvPZ – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské, komunální) VDO – FPOvPZ – obec jako základní jednotka samosprávy státu MKV – KD – poznávání vlastního kulturního zakotvení VDO – PDJFV – principy demokracie VDO – PDJFV – demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti VDO – PDJFV – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie
vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	- vyjádří na základě vlastních zkušeností vztahy mezi lidmi, postavení jedince v rodině, role členů rodiny - dokáže vysvětlit příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkci rodiny - rozliší fyzickou a duševní práci prohlubuje si poznatky o mezilidských vztazích a vzájemné komunikaci	Lidé kolem nás - rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, fyzická a duševní práce, zaměstnání - soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie		VDO – OSaS – formy participace žáků na životě místní komunity VDO – OOSaS – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy,

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
		chování lidí – pravidla slušného chování - ohleduplnost, etické zásady		angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku) OSV – MR – HPPE – dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne OSV – SR – K – efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresí a manipulaci, otevřená a pozitivní manipulace OSV – SR – K – pravda, lež a předstírání v komunikaci OSV – SR – PL – vzájemné poznávání ve skupině/třídě OSV – SR – MV – péče o dobré vztahy
vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	- seznamuje se s výraznými sociálními problémy a nesnášenlivostí mezi lidmi - dokáže vyjádřit a obhajovat svůj názor	právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy	Čj – rozhovor a diskuze	OSV – SR – K – dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů) OSV – SR – KaK – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod.,

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
				dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.) OSV – SR – MV – chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc OSV – MR – HPPE – analýza vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí OSV – SR – MV – lidská práva jako regulativ vztahů VDO – PDJFV – základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka) VDO – LZPS – úloha občana v demokratické společnosti VDO – PDJFV – demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
				MKV – LV – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci MKV – ED – odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost MKV – ED – projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznání a důvody vzniku MKV – PSSaS – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace předsudků vůči etnickým skupinám MKV – PSSaS – otázka lidských práv, základní dokumenty MKV – KD – člověk jako nedílná jednotu tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika
rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat	- poukáže na možnosti charitativní činnosti - upevňuje si vědomosti o základních lidských právech - seznamuje se s demokratickými principy a diskutuje o nich - zná svá práva a povinnosti žáka školy	chování lidí – zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům		OSV – OR – RSP – cvičení dovednosti zapamatování, řešení problému OSV – OR – SaST – můj vztah k druhým lidem

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
	- rozpozná protiprávní jednání - vysvětlí pojmy právní ochrana občanů a majetku, soukromé vlastnictví a duševní hodnoty			OSV – OR – SaSC – cvičení sebekontroly, sebeovládání OSV – OR – P – sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, OSV – OR – K – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti „dotahovat“ nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích OSV – SR – PL – rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech OSV – SR – MV – vztahy a naše skupina/třída OSV – SR – K – cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání OSV – SR – KaK – rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 4.	Hodinová dotace: 1 hodina
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
				se, vedení a organizování práce skupiny) OSV – MR – RpaRD – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích OSV – MR – HPPE – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí
orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	- rozeznává vlastnictví státní a soukromé, movité a nemovité - zkontroluje kolik peněz je vráceno při placení - vlastními slovy vyjádří, co znamená, že je banka správce peněz - porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi - sestaví jednoduchý osobní rozpočet - uvede příklady základních příjmů a výdajů domácnosti	vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné; hmotný a nehmotný majetek; rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti; hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení; banka jako správce peněz, úspory, půjčky		OSV – MR – RPaRD – zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci OSV – MR – HPPE – dovednosti rozhodování v eticky problémových situacích všedního dne

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 5.	Hodinová dotace: 2 hodiny
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy	orientuje se na mapě, vyhledá jednotlivé oblasti, vyjádří jejich polohu a charakterizuje významné a typické prvky	Místo, kde žijeme - regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR - naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly	M – grafy a soustavy souřadnic Pří – rozmanitost podmínek života na Zemi	ENV – LAaPZP – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství LAaPZP – průmysl a životní prostředí (vlivy průmyslu na prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti) ENV – ZPZ – přírodní zdroje (zdroje surovinové, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí) LAaPZP – ochrana přírody a kulturních památek
vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam	orientuje se na mapách Evropy, vyjmenuje a vyhledá významné evropské státy, stručně posoudí jejich přírodní tvářnost, hospodářskou a kulturní vyspělost	- Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU - mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky	Pří – fauna a flora v jednotlivých podnebných pásech projekt Dopravní výchova	EGS – OeaS – naše vlast a Evropa EGS – OeaS – státní a evropské symboly EGS – JE – instituce Evropské unie a jejich fungování
porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	připraví si referát o místě, které navštívil	Evropa a svět – cestování	Čj – tvořivá činnost s literárním textem, vlastní tvorba na libovolné téma	MKV – M – multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 5.	Hodinová dotace: 2 hodiny
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	respektuje odlišné názory a zájmy jiných lidí, dokáže se podřídit kompromisu, případně ustoupit, usiluje o řešení nenásilným způsobem	Lidé kolem nás - soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie - chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování - ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům	Čj – pravidla dialogu projekt Dopravní výchova	OSV – SR – K – efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace OSV – SR – MV – chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc
rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat	rozliší jednání, které ohrožuje práva druhých nebo je protiprávní a upozorní na ně	právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy	Čj – porovnávání názorů, tolerance, řešení konfliktních situací	VDO – PDJFV – základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)
orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak platit dluhy	- rozpozná hodnotu peněz - porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi - sestaví jednoduchý osobní rozpočet - objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy větší než výdaje - objasní, jak řešit situaci, kdy jsou příjmy menší než výdaje - na příkladech objasní rizika půjčování peněz - uvede příklady základních příjmů a výdajů domácnosti	vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení; banka jako správce peněz, úspory, půjčky	M – slovní úlohy na fiktivní rozpočet domácnosti	

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 5.	Hodinová dotace: 2 hodiny
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
	na příkladu vysvětlí, jak reklamovat zboží			
pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a jevy	orientuje se na časové přímce	Lidé a čas orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období	M – práce s daty, Aj, Nj – určování času	
využívá knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti	pojmenuje některé prameny, kde se může dovědět o historii a využívá je, chápe význam kulturního a historického dědictví	regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost	Čj – orientace v naučných textech přiměřených věku, uvědomělé čtení, vystižení jádra sdělení	OSV – OR – SaSC – organizace vlastního času, plánování učení a studia
pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	- vysvětlí některé historické i současné významné události, zná nejvýznamnější osobnosti minulosti i současnosti - rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik	- orientace v čase a časový řád – dějiny jako časový sled událostí - báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj		
srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik	posoudí život v minulosti a současnosti, popíše svými slovy společenský, politický a kulturní život v minulosti a současnosti	současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života		
pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k	zdůvodní význam státních svátků	současnost a minulost v našem životě – státní svátky a významné dny	Čj – zážitkové čtení a naslouchání, nalézání příčin věcí a porozumění jim	

ZŠHM

Oblast: Člověk a jeho svět	Předmět: Vlastivěda		Ročník: 5.	Hodinová dotace: 2 hodiny
Očekávané výstupy Žák:	Školní výstupy Žák:	Učivo	Přesahy a vazby, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy				